

Εκδρομή: Ανεβαίνοντας και κατεβαίνοντας τη Σκάλα του Βραδέτου

Κυριακή, τέσσερις Οκτωβρίου, έντεκα το πρωί. Σταθήκαμε και κοιτάξαμε από τη μεριά του Καπέσοβου, απέναντι, τη Σκάλα. Από το βάθος της χαράδρας ανέβαινε λοξά, προς τα αριστερά, ως το κάθετο κόψιμο μιας άλλης, μικρότερης και κάθετης χαράδρας, που κατέβαινε ευθεία από το Βραδέτο. Από το σημείο αυτό ανηφόριζε, στο φρύδι της κάθετης, με συνεχείς κοντινές στροφές ως την κορυφή. Σταθήκαμε, δύο άνθρωποι "κάποιος σεβαστής ηλικίας" όπως λέει η Κατερίνα, και αναμετρήσαμε την ανηφορία και την αντοχή μας. Είπαμε να δοκιμάσουμε και όσο πάει. Πήραμε από το αυτοκίνητο κάποιες μικροπράγματα στον ντορβά, - έ, όχι βέβαια στον ντορβά, αλλά σε μια πλαστική σακούλα - και ξεκινήσαμε. Απέναντι στις κοδέλες κόντευε να μειώσει την ανηφόρα μια σκόρπια παρέα - κάνα δυο οικογένειες με παιδιά που προπορεύονταν με χαρούμενες φωνές.

Προτού φτάσουμε στο βάθος της χαράδρας συναντήσαμε το πρώτο δείγμα της ζαγορίσιας φροντίδας - εκεί που ένα ρυάκι θα έκοβε τον χωμάτινο δρόμο και θα τον έκανε λάκκο είχαν στρώσει την κοίτη του με ωραίο προστατευτικό πλακόστρωτο. Λίγο πιο κάτω τον χωμάτινο δρόμο τον διαδεχόταν ένας μόλις φρεσκοφτιαγμένο λιθόστρωτο - έργο αλβανικών χεριών.

Στο βάθος της χαράδρας, το ένα μετά το άλλο, σε ισάριθμα ρέματα, δύο μονοκάμαρα τοξωτά γεφυράκια με επίπεδη ράχη. Ράχη που άλλοτε δεν θα ζορίζονταν να την περάσουν, όπως σε άλλα γεφύρια, τα φορτωμένα ζώα.

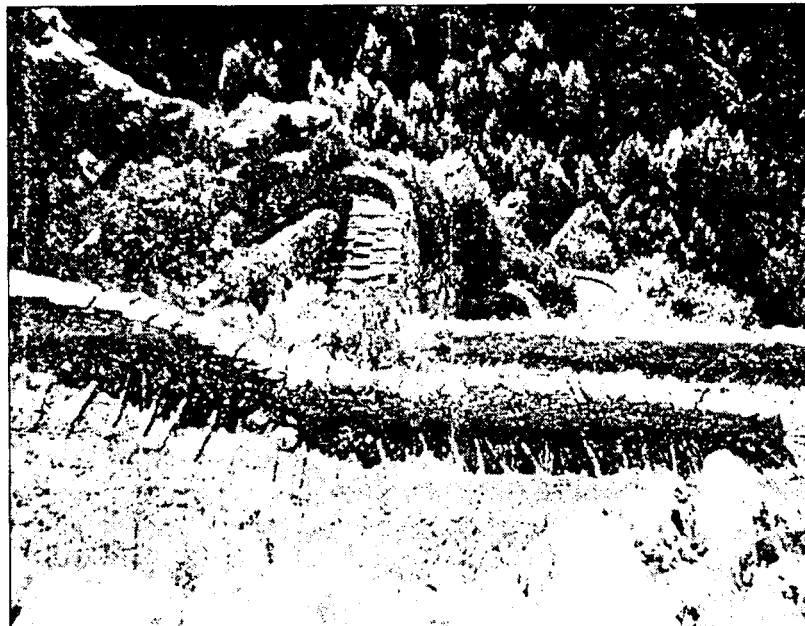
Το δεύτερο γεφυράκι πατάει στις δύο πλαγιές της χαράδρας και τις ενώνει, αποτελώντας το μοναδικό οριζόντιο ίσιωμα της διαδρομής. Εδώ φαντάζεται κανείς τους αγωγιάτες, που κατευθύνονταν προς το Βραδέτο, να ρίχνουν μια τελευταία ματιά στα πράγματα, να 'ναι καλά σφιγμένες οι ιγκλες, να μη γέρνουν τα φορτώματα... Ως καθεαυτή Σκάλα του Βραδέτου λογίζεται η πολύστροφη ανηφόρα που είχαμε μπροστά μας. Στη μεγαλύτερη διαδρομή της από τη μέσα μεριά ορθώνονται βράχια, ενώ από την έξω προς το φρύδι του γκρεμού υπάρχει προστατευτικό περιτοιχίσμα.

Σαν σιδηροδρομική γραμμή

Το πατητό μέρος, δύο με δυόμισι μέτρα πλάτος, είναι λιθόστρωτο. Η μεσαία ζώνη του λιθόστρωτου χαμηλώνει με σαφή τομή για να παίρνει τα νερά. Προσέξαμε ότι κάθε αυλάκι των νερών οδηγείται έξω από το μονοπάτι στο γκρεμό. Ίσως σε ραγδαία βροχή η Σκάλα να μεταβαλλόταν,

χωρίς αυτή την πρόνοια, σε καταρράκτη. Κατά τακτά διαστήματα, στο άνοιγμα μιας μέτριας δρασκειλιάς, το λιθόστρωτο παρουσιάζει εγκάρσιες προεξοχές από στενόμακρες πέτρες. Αργότερα θα συνειδητοποιήσουμε τη σημασία αυτών των εγκάρσιων πέτρινων διαιρέσεων του δρόμου, που του δίνει κάπως όψη σιδηροδρομικής γραμμής.

Γιατί δεν έχουν μόνο σπριγκτική χρησιμότητα για τα πόδια των ανθρώπων και των ζώων αλλά και ρυθμιστική για τον κανονικό βηματισμό. Σε κάθε αγκύλη στροφής ή σχεδόν το

περιτοχίσμα διαμορφώνεται σε πεζούλι ανάπαυλας για τους αναβάτες... Μια ανάσα, λίγες κουβέντες, ένα στριφτό τσιγάρο ίσως... Κοντά στο περιτοιχίσμα το λιθόστρωτο είναι κάπως πατημένο από σύγχρονους περιπατητές και σχετικά καθαρό.

Το υπόλοιπο πλάτος σκεπάζεται από χορτάρια, βατσουινίες και άλλα φυτά - μεγάλα δέντρα, λόγω του πετρώδους εδάφους, ευτυχώς δεν έχουν αναπτυχθεί. Λεπτομέρεια: προς την κορυφή της Σκάλας, στο πλάι του δρόμου, φυτρώνουν λίγα κέδρα. Βλέπεις να έχουν καθαρισμένους τους κορμούς τους και να είναι περιποιημένα για να μπορέσουν να αναπτυχθούν λιγάκι, αν και η γη το αρνείται. Περνώντας μια μια τις κοδέλες, με λίγες στάσεις στα πεζούλια τους, φτάσαμε στην κορυφή.

Στην φαντασία μας...

Εκεί, σαν φυσικός προπομπός του χωριού, μας περίμενε μια καλόσχημη και αρκετά ακμαία γκορτσιά. Σταθήκαμε να πάρουμε μια ανάσα και η σκηνή ήρθε αυτόματα στη σκέψη μας. Ίσως γιατί έτσι το υπέβαλε ο χώρος, θεωρήσαμε, πως σ' αυτό το σημείο θα έρχονταν να προϋπαντήσουν οι οικείοι τους Ξενιτεμένους.

Εδώ τα φορτωμένα μουλάρια (πόσα άραγε, πέντε, δέκα, δεκαπέντε...) θα στέκονταν αδιάφορα, ένας ηλικιωμένος κύριος με ντύσιμο εκλεπτυσμένο θα αγάλιαζε μια γερασμένη χωριάτσα. Συγκίνηση, μισόλογα, δάκρυα και... αμηχανία. Πράγματι ο εικοσιπεντάχρονος νταγαράς, που θα στεκόταν πίσω από τη γερασμένη χωριάτσα και θα κοίταζε έκπληκτος τον Ξένο, θα ήταν ο γιος που πρώτη φορά έβλεπε τον πατέρα του.

Η σκηνή στη γκορτσιά άλλες φορές θα είχε να κάνει με πιο σύντομους χωρισμούς. Αλλά και κάποτε η

ερείπωμένα παλιά μοναστήρια. Τελικά, μέσα από μερικά στενά λιθόστρωτα σοκάκια, φτάσαμε στο κέντρο του πέτρινου χωριού: εκκλησία, πλάτανος, λιθόστρωτη πλατεία, βρύση, καφενείο... Εδώ βέβαια συναντήσαμε και τους τροχοφόρους εκπροσώπους του πολιτισμού. Πάνω στους καλοστρωμένους πέτρινους δρόμους διάφοροι τύποι αυτοκινήτων. Μας ήρθε η μυρωδιά καμένου ξύλου και είδαμε δυο καπνοδόχους να καπνίζουν. Όπως μας πληροφορήσαν αργότερα στο καφενείο, ήταν από τα δύο σπίτια που κατοικούνται το χειμώνα.

Λίγο πιο έξω από το χωριό, αντίθετα από την κατεύθυνση του ήρθαμε, είδαμε και τα μαντριά από τη στάση της μιας οικογένειας. Η κυρίως χαράδρα του Βίκου απέχει, προς τα δυτικά του Βραδέτου, δύο χιλιόμετρα. Όλη η πορεία μας, από το σημείο που είχαμε αφήσει το αυτοκίνητο ως το χωριό, μας είχε πάρει μια ώρα. Διστάσαμε να περπατήσουμε μέχρι το Βίκο. Έτσι, μετά από μερικές βόλτες, καταλήξαμε στο καφενεδάκι της πλατείας την ώρα που το εγκατέλειπαν οι κυνηγοί που είχαν έρθει για κυνήγι. Εκεί, το ευγενικό καλωσόρισμα, μια λαχταριστή ομελέτα, ένα σαγανάκι, μια σαλάτα, κι ένα γλυκόπιτο ντόπιο κρασί, ολοκλήρωσαν την επίσκεψη στο χωριό. Το Βραδέτο, αν θυμώμαι καλά, έχει υψόμετρο 1354 μέτρα.

Το κατέβασμα της Σκάλας δεν ήταν τίποτα περισσότερο από την αντίστροφη επανάληψη του ανεβάσματος. Περάσαμε πάλι από τη γκορτσιά και την αφήσαμε πίσω μας με την ιδέα πως η κατηφόρα, μετά και από το μπουκάλι κρασί που ήπιαμε, θα ήταν δύσκολη. Θα ήταν, αν η ματορική σοφία δεν είχε υπολογίσει το άνετο βάδισμα στη Σκάλα, τόσο στο ανέβασμά της, όσο και στο κατέβασμά της. Όποιον κατηφόρο και να περπατήσει κανείς, ακόμα και πολύ μικρότερο, θα αισθανθεί εκείνο το "κόψιμο" στα γόνατά του.

Στη Σκάλα του Βραδέτου, όχι. Θυμήθηκα το Παλαμίδι στο Ανάπλι: πολύ νεότερος, μου βγήκε η γλώσσα να ανεβώ τα σκαλιά του ως επάνω. Ο γυρισμός κράτησε πενήντα λεπτά, δηλαδή πέντε λεπτά λιγότερο από τον πηγαμό.

Επιστρέφοντας με το αυτοκίνητο περάσαμε από το κοντινό Καπέσοβο, όπου επισκεφτήκαμε τη "Στέρνα" με τα εγχώρια προϊόντα της οικογένειας του κ. Θουκυδίδη (όχι του αρχαίου) και γνωρίσαμε τον εραστή του χωριού του Παντελή. Ποια είναι όμως τα έργα του κ. Θουκυδίδη και π'εστί Παντελής ίσως το πούμε μια άλλη φορά.

Γιώργος Αράνης

Οι χρυσοχέρηδες

Μας υποδέχτηκαν οι σφυριές των πετροπελεκητάδων Αλβανών κι έπειτα τα υπό ανακατασκευή έργα αυτών των χρυσοχέρηδων ανθρώπων. Πέρυσι την Άνοιξη στο Άγιον Όρος τα ίδια: παντού εργοτάξιο Αλβανών που ανακατασκεύαζαν τα